

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, [7 lutego 2017 r.]

Adam Bodnar

II.511.219.2016.MM

Pan

Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

W moim ciągłym zainteresowaniu pozostaje problematyka wywołana uchwałą składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r. (sygn. I KZP 14/14) dotycząca wykładni przepisu art. 540 § 3 Kodeksu postępowania karnego, w którym zawarta została jedna z podstaw prawnych wznowienia postępowania karnego. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że „<<Potrzeba>> wznowienia postępowania, o której mowa z art. 540 § 3 k.p.k., może dotyczyć nie tylko postępowania w sprawie, do której odnosi się rozstrzygnięcie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPC”) o naruszeniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPC”), ale także do innych postępowań karnych, w których zaistniało naruszenie postanowień Konwencji tożsame w układzie okoliczności faktyczno-prawnych do stwierdzonego w orzeczeniu tego Trybunału wydanym przeciwko Polsce”.

W wystąpieniu do Pana Ministra z dnia 25 maja 2016 r. (nr II.511.219.2016.KŁS), podnosiłem między innymi, że w razie jednoczesnego złożenia, w terminie 6 miesięcy od wydania prawomocnego wyroku wobec skazanego, skargi o wznowienie postępowania oraz skargi indywidualnej do ETPC, rozstrzygnięcie co do wznowienia oraz orzeczenie wydane po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania mogą zostać wydane zanim ETPC zakończy swoje własne postępowanie w sprawie tego oskarżonego. W konsekwencji, niemożliwe jest wykluczenie sytuacji, w której postępowanie przed ETPC zakończy się niekorzystnie dla oskarżonego – Trybunał orzeknie, że skazanie nie naruszyło jego praw ani wolności konwencyjnych. Dojdzie wtedy do paradoksalnej sytuacji, w której oskarżony, którego skazanie nie naruszyło, zdaniem ETPC, praw ani wolności konwencyjnych, został uniewinniony w postępowaniu wznowionym na podstawie tego, że wcześniej ETPC uznał za naruszające EKPC skazanie w sprawie podobnej, (które to

podobieństwo stwierdził polski sąd). Wskazane niebezpieczeństwo jest szczególnie duże z uwagi na niekonsekwencję i różnorodność orzecznictwa strasburskiego, występującą w niektórych obszarach jej funkcjonowania.

Zwracam się więc ponownie z uprzejmą prośbą o rozważenie wprowadzenia do Kodeksu postępowania karnego zmian, które pozwalałyby sądowi rozpatrującemu wniosek o wznowienie postępowania złożony na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. na zweryfikowanie faktu skierowania przez skazanego skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Ponadto, należałoby również wziąć pod uwagę takie rozwiązanie, które przewidywałoby możliwość złożenia wniosku o wznowienie na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. dopiero po upływie terminu na złożenie skargi do ETPC. Wydaje się bowiem, że w przypadku, gdyby sąd rozpatrujący wniosek o wznowienie na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. dowiedział się o złożeniu przez skazanego skargi do ETPC, powinien mieć możliwość zawieszenia postępowania do czasu rozstrzygnięcia skargi.

Mając na względzie powyższe, zwracam się z prośbą o udzielenie informacji, czy Ministerstwo Sprawiedliwości rozważa zainicjowanie nowelizacji art. 540 § 3 k.p.k. w kierunku doprecyzowania tego unormowania w przedstawionym zakresie, a także o poinformowanie mnie o stanowisku Pana Ministra w tej materii i ewentualnie podjętych działaniach.

(-) [*Adam Bodnar*]